

B. SIRENDIB\*

## A Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása Mongóliában

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom gyökeres fordulatot jelentett a világtörténelemben: vele vette kezdetét a kapitalista és a kapitalizmust megelőző viszonyoktól a szocializmus felé vezető átmeneti korszak. Az októberi forradalom győzelmében valósult meg az a történelmi küldetés, amit a munkásosztály és élcsapata, a kommunista párt hivatott elvégezni a világ forradalmi átalakításában.

A kapitalisták és a földesurak hatalmát megdöntő októberi forradalom létrehozta a proletárdiktatúrát, az állam új típusát, a szovjet köztársaságot, valamint a demokrácia új formáját, a dolgozók demokráciáját. A tudományos szocializmust a tömeges munkásmozgalommal egyesítő bolsevik párt vezetése alatt a proletárdiktatúra állama biztosította az új gazdasági rend és kultúra kialakulását, a lakosság életszínvonalának korábban soha nem tapasztalt mértékű megjavítását. A szocializmus építése a Szovjetunióban s a sikeres előrehaladás a kommunizmus felé — ez az októberi szocialista forradalom legfőbb eredménye. Október közvetlen hatására megmozdult a kizsákmányolt munkások, parasztok és elnyomottak világa. Az októberi forradalom példát adott a munkásoknak a kapitalizmus elleni küzdelemben, az elnyomott népeknek pedig a régi és új gyarmatosítók elleni forradalmi harcban.

Október győzelmének, a kommunista eszmék győzelmének további sikerét a szocialista világrendszer kialakulása jelentette. A szocialista világrendszer korunk fő forradalmi ereje, a békéért, a nemzetek szabadságáért, a demokráciáért és a szocializmusért küzdő népek legfőbb támasza.

A marxista—leninista pártok vezetése alatt, a dolgozók erőfeszítése nyomán a szocialista államok többségében létrejöttek a szocializmus alapjai, kialakult a dolgozó osztályok társadalma, fokozatosan megszilárdul az egész nép társadalmi-politikai és eszmei egysége. Korunk legfőbb ellentmondása a szocialista és a kapitalista világrendszer közötti harc.

A szocialista testvériségben élő nemzetek és a kommunista világmozgalom egysége ellen támadó Mao Ce-tung-csoport a szocialista vívmányokat veszélyezteteti Kínában, és súlyos károkat okoz a nemzetközi kommunista mozgalom, a demokrácia és a béke ügyének. A marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus zászlaja alatt tömörülő nemzetközi kommunista mozgalom leleplezi a Mao-csoport igazi arcát és folytatja Október ügyét.

A marxista tudósok az októberi forradalom világtörténelmi jelentőségének tudatában elméleti síkon összegezik a nemzetközi munkásmozgalom és a nemzeti-felszabadító mozgalmak tapasztalatait.

\* B. Sirendib a Mongol Tudományos Akadémia elnöke, történész.

Konferenciánk, amelyen neves tudósok és küldöttek vesznek részt a Nagy Október hazájából, a Szovjetunióból, egy sor baráti szocialista államból, valamint Ázsia és Afrika egyes országaiból, annak a nemzetközi ünnepségsorozatnak képezi részét, melynek során a világ forradalmi és haladó erői megemlékeznek a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójáról.

### I. A Mongol népi forradalom győzelme — a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása alatt

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom mély hatást gyakorolt Mongóliára. E hatásnak köszönhető, hogy az arátok\* nemzeti felszabadító mozgalma népi-demokratikus forradalomná változott, népi forradalmi párt alakult, létrejött a népi-demokratikus állam, sor került az ország demokratikus átalakítására, s végül a kapitalista út kihagyásával győzött a szocializmus.

A forradalom előtti Mongóliában feudális viszonyok uralkodtak, s a természetes nomád állattenyésztő gazdaságok domináltak. Annak ellenére, hogy az imperializmus korában a külföldi tőkének sikerült szert tennie bizonyos befolyásra és megjelentek az áru-pénz-forgalom csirái is, naturálgazdálkodás folyt. Az a körülmény, hogy az ország számos, egymástól elszigetelt részfejedelemségre tagolódott, erősen visszavetette a nemzeti piac kialakulását. Mongólia elmaradott, feudális jellegű, gyarmati ország volt.

A néptömegek a mandzsu és saját mongol földesurak és a kínai uzsorások hármasság elnyomása alatt éltek. A tönkrement arátok egyre gyakrabban léptek fel a külső és belső kizsákmányolók ellen. Céljuk helyzetük megjavítása volt. A múltban az arátok valamennyi mozgalma helyi jellegű és szervezetlen volt, s nélkülözötte a határozott politikai programot, így mindannyiszor vereséget szenvedett. Megmozdulásaik mégsem múltak el nyomtalanul: gazdagították az arátok harci tapasztalatait.

Az 1905. évi első orosz, majd az 1911. évi kínai polgári forradalom hatására Mongóliában tömegmértetűvé vált a mandzsu-ellenes felkelés és magával ragadta az egész országot. A mandzsu császárok ellen irányuló nemzeti-felszabadító mozgalmat a mongol feudális urak irányították. 1911-ben hatalomra jutottak, s helyreállították az ország állami függetlenségét. A kapitalista világrend uralma idején Mongólia állami függetlensége azonban nem nyert elismerést.

1915-ben az ún. háromhatalmi, azaz Oroszország, Kína és Mongólia között létrejött megállapodás értelmében Külső-Mongóliára Kína hűbéri fennhatóságát kényszerítették. Kína és a cári Oroszország uralkodó köreinek gyarmatosító politikája tehát Mongólia nemzeti függetlenségét, melyet a néptömegek vívtak ki számára, az autonómia színvonalára süllyesztette. A mongol nép által vívott nemzeti-felszabadító mozgalom fő követelése — a belső és a külső elnyomás felszámolása — teljesítetlen maradt.

Ennek ellenére azonban az autonómia korszakában (1915—1918), az oroszországi forradalmi mozgalom, s különösen a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének hatására egyre élesebbé vált az arátok osztályharca a helyi feudális urak ellen. Erősödött és egyre szervezettebb formát öltött a mongol nép felszabadító mozgalma a külföldi tőkés és uzsorások ellen, sőt, egyes esetekben sor került az arátok fegyveres harcára is. Ezek a felkelések azonban csak a feudális urak és a külföldi cégek önkénye elleni tiltakozásig jutottak el.

\* Mongol állattenyésztő pásztorok.

A mongol nép előtt csak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme nyitotta meg a nemzeti és társadalmi felszabadulás útját.

A mongol arátok antiimperialista, a nemzeti és társadalmi felszabadulásért vívott harcukban első ízben találtak Szovjet-Oroszországban hű barátokra és osztályszövetségesre. Az arátok helyzete rendkívül súlyossá vált, amikor 1919-ben a kínai reakciók fegyveres erői felszámolták Mongólia autonómiáját. A mongol arátok ismét idegen uralom jármát nyögték. Az így kialakult helyzetben az októberi forradalom felszabadító eszméinek hatása alatt 1919 nyarán Külső-Mongólia fővárosában, Urgában két illegális forradalmi kör alakult. E két kör volt az elnyomott arátok első komoly politikai szervezete. A kettő hamarosan egyesült, elfogadta a „Párttagok Esküjé”-t. Ez a történelmi jelentőségű dokumentum nagy szerepet játszott az egységes politikai platformmal, közös célokkal felfegyverzett fegyelmezett és egységes pártszervezet kialakításában.

Az egyesülési ülésen határozat született arról, hogy kapcsolatot kell létesíteni a Komintern által vezetett nemzetközi munkásmozgalommal s a világ első munkás-paraszt államával, Szovjet-Oroszországgal. Ez a határozat megfelelt a mongol arát dolgozók érdekeinek. A forradalmi arátok képviselői Szovjet-Oroszországba utaztak, hogy ott kapcsolatot létesítsenek a munkásokkal és parasztokkal, a lenini párttal és a szovjet állammal.

Amíg az arát forradalmi mozgalom vezetői Szovjet-Oroszországban tartózkodtak, az országban még súlyosabbá vált a helyzet; folytatódott a lakosság kirablása és az erőszakoskodás. Egyidejűleg újabb intervenciók, az orosz fehérgárdisták is betörték az országba.

Az újonnan megalakult forradalmi szervezet által vezetett mongol arát dolgozókra három-frontos harc várt: harc a kínai militaristák, az orosz fehérgárdisták és a belső reakciós feudális urak ellen. Az arátok legjobb vezetőik, a forradalmárok segítségével egyre alaposabban megismerkedtek az októberi forradalom, a szovjet hatalom eszméivel, Szovjet-Oroszország munkásosztályának harci tapasztalataival. Az egyesített forradalmi kör Szovjet-Oroszországban járt küldöttei visszatérésük után összehívták a párt kongresszusát, forradalmi partizáncsapatokat szerveztek, és népi fegyveres felkelést készítettek elő. A kör tagjai rendkívül nehéz körülmények között, illegálisan folytatták felvilágosító munkájukat a lakosság körében és szervezték a fegyveres harchoz szükséges önkéntes egységeket.

1921. március 1-én ült össze a Mongol Népi Párt I. kongresszusa, amelyen kihirdették a párt megalakulását és megválasztották a Központi Bizottságot. A népi-forradalmi pártot létrehozó mongol-arát forradalmárok történelmi érdeme az, hogy megértették és átvitték a gyakorlatba a proletár forradalom eszméit, az elmaradott országok paraszti tömegei és az élenjáró országok proletariátusa közötti internacionalista osztályszövetség lenini eszméit. Lenin, aki a nemzeti-felszabadító mozgalmakat a világforradalmi folyamat egyik áramlatának tartotta, utalt arra, hogy „most az a feladat vár Szovjet Köztársaságunkra, hogy maga köré gyűjtse Kelet ébredő népeit, s velük együtt harcoljon a nemzetközi imperializmus ellen”.<sup>1</sup> A mongol népi forradalmi párt közvetlen kapcsolatba került a nemzetközi kommunista mozgalommal s annak élenjáró csapatával, az SzKP-vel.

<sup>1</sup> Lenin összes művei. 30. köt. Budapest, Szikra. 1953. 148. l.

A kongresszus az elkövetkező forradalom fő tartalmát az antiimperialista és antifeudális harcban határozta meg, és kimondta, hogy a forradalomban a pártnak kell a vezető szerepet játszania, mivel a párt fejezi ki az arátok elnyomott osztályának az érdekeit, s a párt képes arra, hogy Szovjetország segítségével a teljes nemzeti és társadalmi felszabadulásért harcba vezesse a néptömegeket.

Az I. kongresszuson elfogadott platform képezte a Mongol Népi-Forradalmi Párt első programját. E program messzemenően tükrözte a Nagy Október eszméinek mongóliai hatását, az elnyomottak forradalmáról, az élenjáró országok munkásosztálya és a gyarmati, valamint félgymati országok elnyomott tömegei közötti internacionalista szövetség szükségességéről szóló marxi—lenini tanítást. A program marxista felfogásban szólt a világimperializmusról és hódító gyarmati politikájáról, a proletár világmozgalomról és a kommunista pártok szerepéről.

A forradalom irányítója a Népi Párt volt, melyet az arát forradalmárok hoztak létre élükön Szuhe Bátorral. A párt a Mongóliában 1921-ben kialakult sajátos és bonyolult viszonyokhoz alkalmazta a proletárforradalom eszméit, formáit és módszereit. E téren szembetűnően érvényesült az októberi forradalomnak az arátok mozgalmára gyakorolt hatása.

1921. március 13-án Troickoszavszk városában összeült a határmenti hosunok\* dolgozóinak, a partizáncapatoknak és a pártszervezeteknek képviselőiből álló értekezlet, amely megalakította az ország történetének első népi (ideiglenes) kormányát.

A mongol forradalmi kormány megszervezte saját fegyveres erejét, amely alkalmas volt arra, hogy biztosítsa a forradalmi program megvalósítását. A mongol népi hadsereg alaposan tanulmányozta a Vörös Hadsereg és a partizánharcot folytató szovjet munkások és parasztok tapasztalatait.

A párt Központi Bizottsága és az ideiglenes népi kormány határozata értelmében 1921. március 18-án a mongol néphadsereg felszabadította az első mongol várost, Kjáhtá-Májmásent a nagyszámú és jól felfegyverzett kínai megszálló csapatok uralma alól. A számbeli fölényben levő kínai militaristák felett aratott győzelem rendkívül lelkesítően hatott. A világi fejedelmek reakciós felső körei, a mongóliai főrangú lámák s Ungern fehérgárdistái viszont összefogtak a nép, a párt és az ideiglenes kormány ellen.

Ebben a helyzetben a párt Központi Bizottsága és az ideiglenes népi kormány tovább erősítette a partizán-hadsereget, megszilárdította pozícióit, az ungermisták és a reakciós mongol feudális urak elleni harcra mozgósította a népet, a maga oldalára vonta a hivatalnokok hazafias érzelmű részét, sőt a feudális urak és lámák közül is egyeseket. A párt irányította a népi forradalom különböző áramlatait: az arátok antifeudális harcát, a lakosság széles tömegeinek egyetlen, közös célért folytatott antiimperialista, nemzeti felszabadító mozgalmát.

A mongol népi kormány számára nehéz feladatot jelentett az, hogy a kor viszonyaihoz képest jól felfegyverzett s jelentős erőt képviselő ungermistákat kiűzze az ország területéről. Ezért az ideiglenes népi kormány 1921. április 10-én a közös ellenség, az orosz fehérgárdisták ellen katonai segítséget kért Szovjet-Oroszország kormányától. A szovjet kormányt, amikor a kérést teljesítette, az a lenini tanítás vezette, hogy a gyarmatok dolgozóinak demokratikus-fel-

\* Feudális területi-adminisztratív egység.

szabadító mozgalmi a világproletariátus szövetségesei a nemzetközi imperializmus elleni küzdelemben.

A Vörös Hadsereg megjelenése Mongóliában aktív forradalmi harcra készítette az arát tömegeket, s bénítólag hatott a reakciós erőkre. A mongol—szovjet határ mentén május—június folyamán a Vörös Hadsereg hatalmas csapásokat mért az ugnernisták erőire, s jelentősen meggyöngyítette őket.

A fiatal mongol népi forradalmi hadsereg és a Vörös Hadsereg közös harcában erősödött a mongol parasztiok és a szovjet munkások antiimperialista, internacionalista osztályszövetsége, a mongol és szovjet nép testvéri barátsága.

1921. június 28-án szovjet csapatokkal karöltve a mongol néphadsereg támadást kezdett Urga irányában. A támadás a mongol főváros felszabadításával végződött. 1921. július 10-én a hatalom átment az ideiglenes népi kormány kezébe.

Az Ungern elleni hadműveletek befejezetlensége és a bogdo-gegen\* nagy vallási befolyása miatt a bogdo-gegen egyelőre megtarthatta korlátozott uralkodói címét. Ez azonban nem jelentette azt, hogy az ideiglenes népi kormány engedményt tett volna a feudális uraknak. Csupán arról tanúskodik, hogy helyesen számolt a külső és belső viszonyokkal, többek között a lakosság vak hitével a bogdo-kán\*\* iránt.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom közvetlen hatása nyomán győzedelmeskedő 1921. évi népi forradalom fordulópontot jelentett a mongol nép sokévszázados történelmében. Győzelmével a nép kivívta az állami függetlenséget és szabadságot. Az ország kivált a kapitalista világrendszerből, s megindult a szocialista építés útján, megmenekült mindattól a szenvedéstől és nélkülözéstől, amit a kapitalizmus jelent a néptömegek számára.

Az 1921. évi mongol népi forradalom — a benne résztvevő széles népi tömegek jellegéből adódóan — paraszti, polgári-demokratikus forradalom volt, melynek legfőbb eredménye az volt, hogy Mongólia a kapitalizmus elkerülésével léphetett a szocializmus felé vezető útra. Ilyen értelemben ez a forradalom volt az első népi-demokratikus forradalom. Ennek az elvileg új jelenségnek a gyökerei abban a forradalmasító hatásban rejlenek, amelyet a szocialista proletár forradalom gyakorolt a paraszti forradalomra.

A szocialista forradalom győzelme kezdetben egy, majd mind több országban komoly lehetőséget nyújt a nemzeti-felszabadító mozgalmaknak arra, hogy a szocialista világrendszerre támaszkodjanak.

Lenin körültekintően kidolgozta a parasztság szerepének kérdését a polgári-demokratikus forradalom, ill. a nemzeti-felszabadító mozgalmak során, s arra a következtetésre jutott, hogy a szocialista forradalomban elengedhetetlen a munkásosztály és a dolgozó parasztság szövetsége. Ez a lenini eszme valamenynyire ország kommunistái számára a cselekvés vezérfonalát jelöli meg. Ezt az eszmét támasztotta alá a mongol népi forradalom győzelme s annak végeredménye, a szocializmus építése is. A mongol forradalom története nagyon jól példázza az elmaradott országok dolgozóinak s az iparilag fejlettebb országok munkásosztályának közös harcát a világ-imperializmus ellen. A mongol népi forradalom csak azért győzhetett, s a Mongol Népköztársaság — a kapitalizmus elkerülésével — csak azért térhetett rá a feudalizmusból a szocializmus felé vezető útra, mivel az októberi forradalom nagy hatást gyakorolt az országra,

\* Külső Mongólia teokrata uralkodójának rövidített egyházi és világi címe.

\*\* Külső Mongólia teokrata uralkodójának rövidített egyházi és világi címe.

s Szovjet-Oroszország munkásosztálya szövetségre lépett a mongol arátokkal. Röviden: a Szovjetunió és a Mongol Népköztársaság baráti, testvéri szövetségének döntő jelentősége volt.

A munkásosztály és a parasztság világméretű szövetségének lenini eszméjével szemben a Mao-csoport a város és a falu, Kelet és Nyugat ellentétét, szembenállását hangsúlyozza.

A Mao-csoportnak ez a felfogása arra irányul, hogy megossza a világ forradalmi erőit, s a nemzeti-felszabadító mozgalmakat elszakítsa a szocialista országoktól és a nemzetközi munkásmozgalomtól.

A szocialista világrendszer, a kommunista-, munkás-, és nemzeti-felszabadító világmozgalom egész fejlődése mind elméleti, mind gyakorlati téren a Mao-csoport „eszméinek” tarthatatlanságát bizonyítja.

Midőn Mongólia a feudalizmusról rátért a szocializmus felé vezető útra, egyidejűleg kettős feladat előtt állt: meg kellett oldania a polgári-demokratikus forradalom feladatait, ugyanakkor meg kellett teremtenie a szocialista építés előfeltételeit is, elsősorban az ipar, a közlekedés és a hírközlés területén. A mongol népi forradalom fejlődését két fő szakaszra oszthatjuk: általános demokratikus (1921-től 1940-ig) és szocialista szakaszra (1941-től 1961-ig). 1961 óta a szocialista szakasz új stádiumba, a befejezés stádiumába lépett. Az első szakasz során kerültek megoldásra azok az alapvető társadalmi-gazdasági problémák, amelyek az arátok és feudális urak közötti osztályellentétekből következtek. Megszilárdult az ország függetlensége, erősödött a népi-demokratikus rendszer.

A forradalmi változtatások végrehajtása nem ment könnyen. Nehézséget jelentett a jól képzett, arát származású szakemberek hiánya, a korábbi államegépzetben dolgozó hivatalnokok szabotázsja, az egyház befolyása a lakosságra, a feudális urak reakciós részének, az ungermisták maradványainak és a külföldi kereskedelmi tőkének az ellenállása, ami még sokáig uralkodó szerepet játszott az ország kereskedelmi életében. A népi kormány a népi párt vezetésével leküzdötte ezeket a nehézségeket, s 1921—24 során kitaró munkával, lépésről lépésre oldotta meg a forradalom aktuális feladatait: felszámolta az arátok jobbágyi függését, eltörölte a feudális szolgáltatásokat, semmiskéne nyilvánította a lakosság tartozásait a külföldi cégekkel szemben, bizonyos mértékig (vámadó-rendszer és nemzeti kereskedelmi-fogyasztási szövetkezetek létesítése útján) korlátozta a külföldi tőke befolyását, megszervezte az állami iparvállalatok tevékenységét, megszilárdította az állami pénzügyi-hitelrendszert stb.

Mindennek nagy jelentősége volt az ország gazdasági függetlenségének biztosításában, a forradalom mozgó erejét képviselő arátok életszínvonalának javításában, a forradalom antifeudális és antiimperialista feladatainak a sikeres megoldásában.

Az arát gazdaságok, miután megszabadultak a feudális szolgáltatások és a külföldi uzsorásokkal szembeni végnélküli tartozások terhétől, fokozatosan kisárutermelő gazdaságokká váltak. A továbbiakban ez a kisárutermelő szektor vált döntővé az ország gazdasági életében.

A természetes gazdaság (Lenin kifejezésével élve a mezőgazdaság legprimitívebb formája), amely a forradalom előtt Mongólia gazdasági életét meghatározta, mindinkább a piac hatása alá került.

A feudális gazdaságok által képviselt feudális szektor a földbirtokos osztály politikai uralmának és a feudális viszonyok felszámolásának következtében jelentős mértékben meggyengült. Mivel azonban ezek a gazdaságok jelentős állatállománnyal rendelkeztek, bérmunkát alkalmaztak, és spekulációs ügylete-

ket bonyolítottak le külföldi cégek és a helyi lakosság között, jellegükben kulák-típusú nagygazdaságokká váltak. A feudális szektor részét képezték a kolostorok gazdaságai is, amelyek szintén jelentős állatállománnyal rendelkeztek.

Kialakult egy tökéletesen új elem is — a szocialista szektor. A szocialista szektort kezdetben a következő intézmények képviselték: az állami pénzügyi és hitelrendszer, a kereskedelmi és fogyasztási szövetkezetek, az állami mezőgazdasági intézmények (állami vetések és állami csordák)\* csirái, valamint kézműves és félig-kézműves kisebb ipari vállalatok, amelyek korábban a külföldi tőke ill. az autonóm kormány kezében voltak.

A szocialista szektor súlya akkor még igen csekély volt. Az ország piacán továbbra is a külföldi magántőke játszotta a vezető szerepet: az amerikai, angol, német és egyéb külföldi kereskedő cégek tucatjai s a kínai cégek százai. A külföldi tőke minden lehetséges módon igyekezett megtartani korábbi pozícióit az ország életében, támogatta a belső reakciót és bátorította a születő kapitalista elemeket.

A születőben levő burzsoázia ideológusai úgy vélték, hogy a forradalom győzelme az ő érdekeiket szolgálja, s elérkezett a kapitalista fejlődés ideje Mongóliában. A népi párt és a kormány számolt ezzel.

Azok a társadalmi-gazdasági intézkedések, amelyeket 1922—24 során a Mongol Népi Forradalmi Párt irányításával vezettek be, elősegítették a népi állam erősödését, s 1924 novemberében a köztársaság kikiáltásához vezettek.

Míndez lehetőséget adott a néptömegeknek arra, hogy a saját tapasztalataik révén győződjenek meg a feudális gazdaságok és a külföldi tőkés cégek felszámolásának s olyan feltételek megteremtésének szükségességéről, amelyek kizárják a kizsákmányolás bármilyen formájának újraéledését.

## II. Szocialista építés a világ első szocialista államának segítségével

A Mongol Népi Forradalmi Párt a marxizmus—leninizmus eszmei fegyvertárában találta meg a választ a „hogyan tovább?” történelmi kérdésre.

Marx, Engels és Lenin feltárták a társadalmi fejlődés általános törvényeit, a társadalmi-gazdasági formációk változásának törvényszerűségét, s megállapították, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba vezető átmeneti periódus uralmi formája a proletariátus diktatúrája, melynek vezető ereje a munkásosztály és a kommunista párt. Mongóliában azonban a megdöntött feudális-gazdasági formáció örökségeként nem volt sem proletariátus, sem burzsoázia. Ebből következően az átmeneti szakasz feladatait nem oldhatta meg a proletariátus diktatúrája, mint ahogy az Oroszországban történt.

Felmerült a kérdés: ilyen körülmények között megvalósítható-e Mongóliában a szocializmus? Melyik osztály, milyen párt legyen annak az átmeneti szakasznak a vezére, amely a kapitalizmust megelőző viszonyoktól vezet a szocializmushoz?

A választ a marxizmus—leninizmus adta meg. Amikor Marx, Engels és Lenin feltárták a világtörténelmi fejlődés általános törvényszerűségeit, egyáltalán nem zárták ki a sajátos fejlődési folyamatok s a sajátos formák lehetőségét.

\* A mai állami gazdaságok elődeit nevezték így a 20—30-as években, amikor szakember hiányában a földművelés még igen szerény méretű volt.

A kapitalizmus imperialista szakaszának tanulmányozása során Lenin feltárta a kapitalizmus egyenlőtlen gazdasági és politikai fejlődésének törvényét. Az egyenlőtlen fejlődés elvéből kiindulva arra a zseniális következtetésre jutott, hogy a szocialista forradalom nem egyszeri esemény, hanem különböző belső szakaszokkal és sajátságokkal rendelkező egész periódus.

Lenin még 1916-ban lehetségesnek tartotta, hogy az elmaradott országok — az élenjáró országok proletariátusának a segítségével — rátérjenek a szocializmus útjára. Így írt akkor: „Mi arra fogunk törekedni, hogy ezeknek az elmaradott és nálunknál elnyomottabb népeknek, a lengyel szociáldemokraták gyönyörű kifejezésével élve, »önzetlen kulturális segítséget« nyújtsunk, vagyis segítségükre legyünk a géphasználatra, a munka megkönnyítésére, a demokráciára és a szocializmusra való áttérésben.”<sup>2</sup> Lenin tehát már akkor, az októberi forradalom előtt lehetségesnek találta Mongólia nem-kapitalista fejlődési útját a győzedelmeskedő oroszországi proletariátus segítségével.

A fejlődés nem-kapitalista útja az egységes világforradalmi folyamat része: az elmaradott országok útja a kapitalizmust megelőző viszonyoktól a szocializmushoz. Nem valami különleges út tehát, ami nincs alárendelve a történelmi fejlődés általános törvényszerűségeinek.

A nem-kapitalista és a szocialista út a társadalmi gazdasági fejlődés irányát és végső céljait tekintve egy és ugyanaz. Ugyanakkor a szocializmushoz vezető nem-kapitalista út egy sor közbeeső, belső szakaszra tagolódik.

1920-ban, a Komintern II. kongresszusán tartott előadásában Lenin azt mondta, „hogy az előrehaladott országok proletariátusának segítségével az elmaradott országok áttérhetnek a szovjetrendszerre és bizonyos fejlődési fokokon keresztül — a kommunizmusra, a tőkés fejlődési szakasz elkerülésével”.<sup>3</sup>

A keleti szovjet köztársaságok tapasztalatainak tanulmányozása és saját belső politikai és gazdasági helyzetének felmérése után a Mongol Forradalmi Néppárt 1924-ben megtartott III. kongresszusa a lenini elvek által vezérelve kimondta, hogy Mongólia számára az egyetlen elfogadható és helyes fejlődési út a nem-kapitalista fejlődés. Ez a megállapítás volt az alapja a Mongol Forradalmi Néppárt második programjának, amelyet 1925-ben a IV. kongresszus fogadott el.

Amikor a Mongol Forradalmi Néppárt a nem-kapitalista útban jelölte meg az ország további fejlődési vonalát, a következő reális belső és nemzetközi tényezőkből indult ki:

- a MFNP politikai vezető szerepe;
- a népi-demokratikus hatalom léte;
- a nemzetközi kommunista mozgalom, az első szocialista állam, a Szovjetunió segítsége.

1921 novemberében a mongol delegációval folytatott beszélgetése során Lenin kifejtette Mongólia nem-kapitalista fejlődésére vonatkozó nézeteit. Az egyik legfontosabb feltételnek a párt és a népi hatalom nagymértékű megerősítését tartotta.

A Mongol Forradalmi Néppárt harci tapasztaltai bebizonyították, hogy amennyiben egy igazi forradalmi párt — kezdetben paraszti összetétele ellenére — a dolgozók valóságos és tényleges osztályérdekeit fejezi ki, és a tár-

<sup>2</sup> Lenin összes művei. 23. köt. Budapest, Szikra. 1951. 63. l.

<sup>3</sup> Lenin összes művei. 31. köt. Budapest, Szikra. 1951. 244. l.



sadalmi fejlődésről szóló marxista—leninista tudományra támaszkodik, akkor teljességgel alkalmas arra, hogy vezére legyen annak a harenak, amelyet a néptömegek a nem-kapitalista fejlődési út győzelméért folytatnak. A tapasztalat azt bizonyította, hogy ha a dolgozó parasztság legjobb képviselőiből álló párt arra törekszik, hogy marxista párttá váljék, akkor állandóan javítania kell összetételét, s be kell vonnia a párt soraiba a dolgozók legjobbait, elsősorban a születő munkásosztály képviselőit.

A MFNP tapasztalatai azt is alátámasztották, hogy elengedhetetlen a párt önnevelése és edzése a kommunista pártok szervezeti-ideológiai elvei alapján és a proletár internacionalizmus, vagyis az adott ország dolgozói és a nemzetközi munkásmozgalom szoros kapcsolata alapján; beigazolódott, mennyire fontos a dolgozók odaadása a párt és a proletár internacionalizmus zászlaja iránt, milyen következetes harcot kell folytatni a párt soraiban a nacionalizmus és sovinizmus minden megnyilvánulása, a helyi nemzeti sajátosságok túlértékelése s az általános törvényszerűségek lebecsülése vagy semmibevevése ellen.

Alapítása óta a Mongol Forradalmi Néppárt nagy és dicső utat tett meg. Ez az út a MFNP programjaiban megfogalmazott politikai vonal helyességéről és életképességéről tanúskodik.

A mongol tapasztalat azt is bebizonyította, hogy az államhatalmat meghódító parasztek marxista pártjuk segítségével kitűnően magukévá tehetik, és a különböző országok igen bonyolult, a történeti fejlődés során kialakult sajátos viszonyaihoz alkalmazhatják a proletárdiktatúra eszméit.

A MFNP által vezetett dolgozó arátok diktatúrája — a szovjet munkásosztály és a nemzetközi kommunista mozgalom internacionalista támogatásával és segítségével — az 1921-től 1941-ig terjedő periódusban sikeresen megoldotta a forradalom általános demokratikus szakaszának feladatait, azaz felszámolta a feudális urak osztályát és véglegesen kiszorította az ország piacáról a külföldi tőkét.

Az arátok szegény- és középrétegeire támaszkodó, s a népi párt vezetése alatt álló népi hatalom éles osztályharc közepette hajtotta végre azokat a mélyreható társadalmi-gazdasági intézkedéseket, melyek a feudális viszonyok maradványainak felszámolását, a társadalmi élet demokratizálását, a dolgozók érdekeit szolgálták. E forradalmi hatalom funkciója azonos volt a munkásosztály és a parasztság forradalmi-demokratikus diktatúrájának rendeltetésével.

1929 őszén és 1929—1930 telén az arátok közvetlen részvételével több száz feudális nagygazdaság kisajátítására került sor. A kisajátított állatállományt majd teljes egészében a szegény arátoknak és a mezőgazdasági szövetkezeteknek adták át.

Az egyházi jellegű feudális birtokok gazdasági pozícióinak gyengítése terén nagy szerepet játszott a kolostorok gazdaságainak megadóztatása s a bérmunkások alkalmazásának korlátozása.

Az államnak ügyes, rugalmas osztálypolitikával, többek között az adózási rendszer segítségével sikerült elérnie, hogy az arát gazdaságok zöme egyre inkább árutermelő jelleget öltött, hozzájárulván így a mezőgazdasági munkásként dolgozó s szegényparaszt arátok anyagi helyzetének javításához s a kapitalista elemek korlátozásához a gazdasági és kereskedelmi élet területén. Az 1933-ban elfogadott adótörvény pl. jelentősen csökkentette a kisebb gazdaságok adóterheit, a szegényparaszti gazdaságokat pedig teljesen felmentette az adófizetési kötelezettség alól. A gazdagparaszti gazdaságok jövedelmük arányában adóztak.

A népi állam támogatta az arátoknak az állattenyésztés fellendítésére irányuló magánjellegű kezdeményezéseit, s állandó állami segélyben részesítette őket. Az állam külön figyelmet fordított az arát állattenyésztők kölcsön-nel való ellátására. Csupán két év alatt, 1932-től 1934-ig több mint tízszeresére emelkedett az arátok számára nyújtott kölcsönök összege. A kölcsönök 50%-át a szegényparaszti gazdaságok kapták.<sup>4</sup> Az ilyen és ehhez hasonló intézkedések eredményeképpen az állatállomány az 1924-ben megállapított 13,8 millióról 1937-re 23,3 millióra emelkedett, vagyis 69%-os növekedést ért el.<sup>5</sup>

A forradalom nemcsak politikai jogokat, hanem jelentős anyagi javakat is juttatott az arátoknak, s nagymértékben emelte kulturális színvonalukat is.

A forradalom első szakaszának végére, hozzávetőleg 1939-re, sikerült felszámolni a feudális urak osztályát, és véglegesen kiszorítani az országból a külföldi tőkét. Új társadalmi erő született — a nemzeti munkásosztály. A forradalom általános demokratikus feladatainak végrehajtása során kialakult e formálódó munkásosztály szövetsége az arátokkal, s a későbbiek során ez a szövetség képezte a szocializmus felé vezető társadalmi fejlődés alapját. A szocializmushoz vezető nem-kapitalista fejlődési út feladatainak megoldása során egyre nagyobb súlyt kapott a munkásosztály vezető szerepe, azé a munkásosztályé, amely a dolgozó parasztsággal szövetségben gyakorolja a proletárdiktatúra funkcióját.

Jelentős eredményeket sikerült elérni kulturális téren is. Kialakult a népi értelmiség, nagy lépésekkel haladt előre a népművelés, a tudomány, a művészet és az irodalom.

Az ország gazdasági rendjében végbement társadalmi változások következtében alapjaiban sikerült felszámolni a feudális és naturálgazdálkodást, elterjeszteni és megerősíteni a szocialista szektort. A kisárutermelői szektor csupán a mezőgazdaság terén maradt továbbra is uralkodó. Az arátok többsége a párt és a kormány támogatása révén középparaszti szintre emelkedett. Az arátok soraiból kiemelkedő kulákgazdaságok bérmunkát alkalmaztak ugyan, de fejlődésüket a népi állam politikája, többek között az adórendszer szabályozta.

Az ország gazdasági életében két szektor alakult ki: az iparban, a közlekedésben, a hírközlésben és a kereskedelemben az állami és szövetkezeti vállalatok szocialista, valamint a magántulajdonban levő arát gazdaságok kisárutermelői szektora. A népi állam mindkettő fejlődését elősegítette, minden erejével támogatta azonban a szocialista szektort, meghonosítva ott a tervezés és elszámolás szocialista elveit.

### III. A szocializmus győzelme a Mongol Népköztársaságban

A szocializmus alapjainak felépítésében a pártra váró legfontosabb feladatokat a Mongol Forradalmi Néppárt X. kongresszusán (1940) elfogadott III. program tartalmazta.

A gazdasági függetlenség biztosítása és a szocializmus felépítése érdekében nem csupán az állattenyésztés — mint a mongol népgazdaság alapvető ága —

<sup>4</sup> История МНР. У. Б. 1966.

<sup>5</sup> Уо.

fejlesztéséről kellett gondoskodni, hanem a lehető legnagyobb mértékben elő kellett segíteni a szocialista ipar fejlődését is.

Ennek során elsősorban olyan iparágakat hoztak létre és fejlesztettek tovább, melyek számára az ország biztosítani tudta a nyersanyagot és a kedvező feltételeket. Jelentős fejlődésnek indult a fűtőanyag-energetikai ipar, az ércbányászat, a könnyű- és az élelmiszeripar.

A legfontosabb népgazdasági ágakban fokozatosan kialakult az ipari bázis, újabb és újabb ágazatok megjelenésével állandóan fejlődött a szocialista ipar, kezdetben a Szovjetunió, majd egy sor szocialista ország segítségével kiépült a modern közlekedési és hírközlési hálózat. Mindezek eredményeképpen Mongólia agrárországból agrár-ipari országgá vált.

1965-ben Mongólia ipari össztermelésén belül a termelő-eszközök termelése („A”-csoport) 42,7%-ot, míg a fogyasztási eszközök („B” csoport) termelése 57,3%-ot tett ki.<sup>6</sup>

Az ország egész társadalmi-politikai életében megnőtt a munkásosztály és élcsapata, a Mongol Forradalmi Néppárt vezető szerepe. Emelkedett a MFNP munkás tagjainak száma. Míg 1935-ben a párttagoknak csupán 5,3%-a volt munkás, addig 1965-ben már 25,4%.<sup>7</sup> Egyre több munkást választanak be a Nagy Népi Hurál tagjai közé, továbbá az államhatalom helyi szerveibe: míg 1951-ben, a Nagy Népi Hurál első összehívásakor a küldötteknek csupán 13,3%-a volt munkás, addig 1966-ban, a hatodik ülészakon arányuk már 21,6%-ra emelkedett.

A népgazdaság és a kultúra fejlődését szolgáló negyedik ötéves terv (1966—1970) további jelentős lépés ahhoz, hogy a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság és a többi szocialista ország segítségével Mongólia ipari-agrár országgá váljék. Ugyancsak ezt segíti elő Mongólia belépése a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsába.

Az ötéves terv során az ipar össztermelése 1,7—1,8-szorosára nő, s az ipari termelés átlagos évi növekedésének aránya 11—12,5%.<sup>8</sup>

A Mongol Népköztársaság egyik legfőbb eredménye a mezőgazdaság szövetkezeti alapokon történt szocialista átszervezése.

A szövetkezeket létrehozása során figyelembe kellett venni a nomád arát gazdaságok történeti, életmódbeli sajátosságait, hagyományait és sajátos vonásait. A párt hosszú éveket áldozott arra, hogy megteremtse az arát gazdaságok szövetkezeti átszervezésének előfeltételeit. A szövetkezek kialakítása során szigorúan betartották az önkéntesség elvét.

A legmegfelelőbb és legegyszerűbb szövetkezési formát az 1934-ben alakult Arát Termelési Egyesülések, a ATE-k jelentették. Az ATE-k erősítésével egyidejűleg a népi állam nagy gondot fordított arra, hogy a modern technika és tudomány vívmányai alapján állami nagy gazdaságokat hozzon létre a mezőgazdaságban. A magángazdaságok tengerében az állami gazdaságok és a Gépi Szénakaszáló Állomások (GSzÁ) jelentették a szocialista gazdálkodás és az új szocialista kultúra szervezett, erős gócait. Az arátok, különösen a szegényparaszatok, szívesen vállaltak munkát az állami gazdaságokban és a gépi szénakaszáló állomásokon, és sokan közülük a munkástörzsgárda tagjaivá váltak.

<sup>6</sup> О директивах XV съезда МНРП по IV пятилетнему плану развития народного хозяйства и культуры МНР на 1966—1970 гг. «Новости Монголии», 8. VI. 1966.

<sup>7</sup> A Statisztikai Hivatal adatai.

<sup>8</sup> Отчетный доклад ЦК МНРП XV съезду партии. «Новости Монголии», 8. VI. 1966.

A párt helyes politikája nyomán az aratok egyre inkább meggyőződtek a közös gazdálkodás előnyeiről, s így 1956-ra széleskörű, önkéntes szövetkezeti mozgalom bontakozott ki. 1959-re befejeződött a szövetkezetek kialakítása, a köztársaság arát gazdaságainak 99,3%-a belépett a mezőgazdasági egyesületekbe. A bevitt állatállomány 73,3%-át képezte az ország állatállományának.<sup>9</sup>

A Mongol Népköztársaságban nem került sor a kizsákmányolók ún. kuláktalanítására, hanem — egyenlő feltételek mellett — ők is lehetőséget nyertek arra, hogy belépjenek a mezőgazdasági szövetkezetekbe.

A mezőgazdasági szövetkezetek kialakításával a termelőeszközök a népgazdaság minden ágában szocialista tulajdonba kerültek, s ezzel a Mongol Népköztársaság fejlődésének új szakaszába lépett — a szocializmus építésének befejező szakaszába.

A jelenlegi mongol szocialista mezőgazdaság két ágazattal — állattenyésztés és földművelés — rendelkezik. Fejlődésük a tudomány és technika legújabb vívmányain alapul.

1966—1970 során a mezőgazdaság anyagi-technikai bázisának bővítésére és megerősítésére szánt befektetés kétszer akkora, mint a korábbi ötéves tervben előirányzott összeg. Ugyanezen idő alatt a mezőgazdaság össztermelése 38—40%-kal fog emelkedni. Az évi átlagos növekedés aránya kb. 7%-os.<sup>10</sup>

Az egyre növekvő állami segítség kölesön, építőanyag és tervdokumentáció formájában járul hozzá a mezőgazdasági egyesületek beruházásaihoz, gazdasági, kulturális és szolgáltató objektumok építéséhez.

A kultúrforradalom kérdését, mint a szocializmus építésének egyik alapvető problémáját, szintén sikerült megoldani a Mongol Népköztársaságban. A legfőbb eredmény e tekintetben az analfabétizmus felszámolása volt a felnőtt lakosság körében.

1961-ben az iskoláskorú gyermekek kivétel nélkül kötelező oktatásban részesültek. Falun az elemi, míg városban a 7 éves iskola elvégzése kötelező. A negyedik ötéves terv során (1966—1970) az általános iskolai tanulók száma 45%-kal emelkedik az 1965 évihez viszonyítva.<sup>11</sup>

Jelenleg Mongólia egy sor speciális közép- és felsőfokú tanintézménnyel rendelkezik, amelyek a különböző népgazdasági ágazatok számára a hazai szakemberképzésről gondoskodnak.

A tudományos kutatások központja a Tudományos Akadémia, melyhez tudományos kutatóintézetek, kísérleti kutató állomások és egyéb tudományos intézmények tartoznak.

Új mongol kultúra és művészet született, mely hivatásának érzi a népművészet, valamint a nemzeti és egyetemes kultúra legjobb hagyományainak ápolását. Kialakult és megszilárdult a dolgozók szocialista öntudata.

A szocializmushoz vezető nem-kapitalista út hallatlan politikai és alkotó aktivitást váltott ki a lakosság körében. A marxista—leninista tudomány vált a mongol szocialista társadalom ideológiai alapjává. A nem-kapitalista fejlődési út — amelyre Mongólia a népi forradalom eredményeképpen, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása alatt lépett — a dolgozók anyagi jólétének jelentős fokozódását eredményezte.

<sup>9</sup> История МНР. У. Б. 1966.

<sup>10</sup> О директивах XV съезда МНРП по IV пятилетнему плану развития народного хозяйства и культуры МНР на 1966—1970 гг. «Новости Монголии», 8. VI. 1966.

<sup>11</sup> Уо.

Az új ötéves terv továbbra is előirányozza a szocialista népgazdaság jelentős fejlesztését, valamint a lakosság anyagi helyzetének javítását: a terv értelmében 1965-höz viszonyítva 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-kal nő a Mongol Népköztársaság nemzeti jövedelme,<sup>12</sup> 16—17<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-kal emelkedik a dolgozók reáljövedelme, s 30<sup>0</sup>/<sub>0</sub>-kal a munkások és a tisztviselők fizetésére szolgáló alap összege.<sup>13</sup> 1965-höz viszonyítva 1,6-szorosára emelkedik a mezőgazdasági egyesületek tagjainak a közös gazdagságból származó pénzbeli jövedelme.<sup>14</sup>

A Mongol Népköztársaság példája azt bizonyítja, hogy egy olyan ország, amely a múltban mind a gazdasági, mind a kulturális fejlődés terén elmaradott volt, egy fejlettebb szocialista ország segítségével igen rövid idő alatt gyors társadalmi ugrást hajthat végre, s rátérhet a szocializmus építésére. Ez a lehetőség a szocialista világrendszer létrejöttével és erősödésével napjainkban egyre inkább kiszélesedik.

A Mongol Népköztársaság létrejöttében és megerősödésében, a nem-kapitalista fejlődési úton kitűzött céljai elérésében nagy segítséget jelentett a szovjet szocialista állam sokoldalú internacionalista segítsége.

A Szovjetunió és a Mongol Népköztársaság, negyed évszázadon át ellenséges kapitalista környezetben élve, első ízben építettek ki olyan új államközi kapcsolatokat, amelyek elvi alapját a szocialista internacionalizmus, a teljes egyenjogúság és a kölcsönös tisztelet képezte.

A Mongol Népköztársaság megalakulásának első percétől kezdve a Szovjetunió állandó katonai segítségét élvezte. 1921-ben a mongol kormány kérésére a Szovjet Hadsereg egységei részt vettek az ország felszabadításában, az ungerista bandák kiűzésében.

A Szovjetunió katonai segítsége nem egy esetben mentette meg a Mongol Népköztársaságot a japán imperializmus közvetlen veszélyétől. Így volt ez pl. 1939-ben, amikor a militarista Japán Halhin-gólnál támadást intézett Mongólia ellen. Ekkor a Szovjetunió az 1936-ban kötött kölcsönös segélynyújtási jegyzőkönyv alapján Mongólia segítségére sietett, hogy kemény fogadtatásban részesüljön a japán agresszió.

A második világháború, a fasiszta Németország támadása a Szovjetunió ellen, valamint a távolkeleti japán agresszió feszült helyzetet teremtettek a Mongol Népköztársaság számára is, felborították gazdasági és kulturális fejlődésének normális menetét.

A Szovjetunió a háborús idők minden nehézsége ellenére továbbra is katonai segítséget nyújtott Mongóliának, hogy megvédelmezhesse állami függetlenségét.

A Mongol Népköztársaságnak mindig elsőrendű fontosságú feladata volt és marad a baráti és testvéri kapcsolatok ápolása a Szovjetunióval. A MFNP és az SzKP, a Szovjetunió és a Mongol Népköztársaság kormánya és népe a nemzetközi viszonyok valamennyi kérdésében közös álláspontot vallanak.

A Mongol Népköztársaság és a Szovjetunió közötti megbonthatatlan barátság és együttműködés továbbfejlesztésében és erősítésében nagy jelentőséggel bírt az L. I. Brezsnyev vezette szovjet párt- és kormányküldöttség 1966. évi mongóliai látogatása. A szovjet párt- és kormányküldöttség mongóliai tartóz-

<sup>12</sup> Отчетный доклад ЦК МНРП XV съезду партии. «Новости Монголии», 8. VI. 1966.

<sup>13</sup> О директивах XV съезда МНРП по IV пятилетнему плану развития народного хозяйства и культуры МНР на 1966—1970 гг. «Новости Монголии», № 43, 8. VI. 1966.

<sup>14</sup> Уо.

kodása idején írták alá a Szovjetunió és a Mongol Népköztársaság közötti új barátsági, együttműködési és kölcsönös segélynyújtási egyezményt.

A Mongol Népköztársaság a többi országgal szemben is a barátság, a kölcsönös együttműködés, az egyenjogúság és a béke politikáját folytatja. A Mongol Népköztársaságnak jelenleg mintegy 40 állammal van diplomáciai kapcsolata.

A Mongol Forradalmi Néppárt a testvéri kommunista és munkáspártokkal s a világ haladó erőivel karöltve harcol a világbéke megszilárdításáért, az imperialisták által Vietnamban és a Közel-Keleten kezdett háborúk megszüntetéséért, az atomfegyverek gyártásának, terjesztésének és alkalmazásának betiltásáért, az általános és teljes leszerelésért, a szocialista világrendszerhez tartozó országok közötti barátságért és együttműködésért, a népek nemzeti-felszabadító küzdelme s a kapitalista országok munkásosztálya által vívott forradalmi harc támogatásáért.

A Szovjetunió, a Mongol Népköztársaság és a baráti szocialista országok politikája teljes mértékben megfelel a szocializmus, a nemzetközi munkás- és nemzeti-felszabadító mozgalom érdekeinek, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom által megnyitott forradalmi korszak célkitűzéseinek.

Meggyőződésünk, hogy Október eszméi győzedelmeskednek egész földgolyónkon.

Б. ШИРЕНДЫБ

## ВЛИЯНИЕ ВЕЛИКОЙ ОКТЯБРЬСКОЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ В МОНГОЛИИ

Резюме

Статья Б. Ширендиба, президента Академии Наук Монголии, исследует историю связей между революционной Россией и монгольским освободительным движением и подводит их принципиальные выводы.

Автор устанавливает, что Монгольская Революционная Народная Партия объединяла патриотические и революционные элементы Монголии, борющиеся против феодальных и китайских милитаристов-угнетателей. Завоевание национальной независимости сочетали с требованием общественного освобождения, считали эти задачи неразделимыми.

Вследствие отсталости общественных условий в Монголии число сознательных народных сил было невелико, но в их борьбе они могли опираться на уроки стихийного антифеодального движения монгольских аратов, главным образом же на интернациональные идеи победоносной Октябрьской Революции и на готовность КПСС и советского правительства оказать помощь.

Очищение Сибири от белогвардейских войск сделало возможными непосредственные связи между монгольскими революционерами и революционной Россией. Идеи и практические советы В. И. Ленина сыграли решающую роль с точки зрения развертывания монгольской народной революции. Проведение в жизнь этих советов было отражено в программе Монгольской Революционной Народной Партии, принятой на первом ее съезде и в воззвании созданного временного правительства.

Белогвардейские войска барона Унгерна, бежавшие на территорию Монголии, означали серьезную опасность не только для монгольского народа, но также и для Советской России. Исполняя просьбу временного революционного правительства Монголии, советское правительство послало войска Красной Армии в Монголию с целью оказать помощь монгольской народной армии.

Российская Красная Армия при содействии с войсками Монгольской Народной Армии разбила войска китайских милитаристов и белогвардейцев барона Унгерна.

Советский Союз оказывал постоянную помощь монгольскому народу с целью ликвидации отсталости. Эта помощь в сочетании с преданной работой монгольских революционеров-марксистов-ленинцев обеспечила ликвидацию феодальных общественных по-

рядков. Стало возможным создание основ современной промышленности и сельского хозяйства, проведение культурной революции.

Сегодня Монголия является аграрно-промышленной страной с современной индустрией.

Все существование Монгольской Народной Республики переплеталось с высокими идеями пролетарского интернационализма и борьбой против национализма. Монгольская Революционная Народная Партия по этому осуждает направленную против единства националистическую политику группы Мао Цзе-дуна, последовательно защищает интернационализм, разделенный подавляющим большинством социалистических стран. Практическим олицетворением этого является много сторонняя экономическая и политическая связь со всеми социалистическими странами, а также экономическое планирование высшего уровня в рамках СЭВ-а.

Монгольская Народная Республика в международных организациях действует в духе политики мирного сотрудничества и в этом духе формирует свои отношения с капиталистическими и несоциалистическими, развивающимися странами.

Достижения Монгольской Народной Республики в области экономического и общественного строительства суммируются в нераздельной победе социалистических отношений, доказательством того, что отсталые страны могут преодолеть последствия вековой отсталости быстрее всего следуя по некапиталистическому пути развития. В этом и выражается международное значение Монгольской Народной Республики.

B. SIRENDIB

## L'EFFET DE LA GRANDE RÉVOLUTION SOCIALISTE D'OCTOBRE EN MONGOLIE

Résumé

L'étude de B. Sirendib, le président de l'Académie des Sciences de Mongolie, analyse l'histoire des rapports entre la Russie révolutionnaire et le mouvement de libération mongol; elle condense également les enseignements théoriques de ces rapports.

Elle constate d'abord que le Parti Populaire Révolutionnaire Mongol était l'union des éléments patriotes et révolutionnaires mongols en lutte contre les oppresseurs féodaux et les militaristes chinois. Les révolutionnaires liaient la libération du pays à la libération sociale, professaient l'unité indéfectible de ces deux objectifs.

Par suite de l'état arriéré de la société mongole, les effectifs des forces populaires conscientes n'étaient pas élevés, mais, au cours de leur juste combat, ils pouvaient prendre appui sur les enseignements de la lutte antiféodale spontanée dans le pays et, au premier chef, sur les idées internationalistes de la révolution socialiste victorieuse, sur la ferme volonté de les aider témoignée par le parti communiste soviétique et par l'URSS.

Une fois la Sibirie débarrassée des troupes de gardes blancs, les contacts entre les révolutionnaires mongols et russes devinrent possibles. Les bons conseils théoriques et pratiques de V. I. Lénine jouèrent un rôle décisif dans le développement de la révolution populaire en Mongolie. Ces conseils ont été mis en pratique dans le programme reçu au premier congrès du Parti Populaire Révolutionnaire Mongol, ainsi que dans l'appel du gouvernement provisoire qui venait d'être fondé.

Les troupes de gardes blancs du baron Ungern qui s'étaient réfugiées en Mongolie représentaient un danger sérieux non seulement pour le peuple mongol, mais aussi pour la Russie soviétique. Répondant à la requête du gouvernement révolutionnaire provisoire de la Mongolie, le gouvernement soviétique envoya des formations de l'Armée Rouge pour aider l'armée populaire mongole.

Les deux forces armées coopérant étroitement, les troupes des militaristes chinois et les gardes blancs d'Ungern furent écrasés.

Dans l'intérêt de l'évolution du peuple mongol, l'Union Soviétique lui a fourni un soutien permanent qui, s'additionnant au travail plein d'abnégation des révolutionnaires marxistes-léninistes du pays même, a permis la liquidation des conditions sociales féodales, la pose des fondations d'une industrie et d'une agriculture modernes, le succès de la révolution culturelle.

A l'heure présente, la Mongolie est devenue un pays angraire-industriel disposant d'une industrie conforme aux exigences de notre époque.

Toute l'existence de la République Populaire Mongole s'est fondue aux magnifiques idéaux de l'internationalisme prolétarien, à la lutte contre le nationalisme. C'est justement pour cela que le Parti Populaire Révolutionnaire Mongol condamne la politique scissionniste et nationaliste du groupe de Mao-Tze-Tung, et prend la défense systématique de l'internationalisme professé par la grosse majorité des pays socialistes. Le témoignage pratique en est la coopération bi-et multilatérale, sur le plan économique comme sur celui politique, avec tous les pays socialistes, ainsi que la planification économique d'un haut niveau préconisée dans le cadre du COMECON.

La République Populaire de Mongolie oeuvre, dans l'esprit de la coexistence pacifique, au sein des organisations internationales et règle conformément ses relations avec les pays capitalistes et les États non-socialistes sur la voie du développement.

Les résultats réalisés par la République Populaire de Mongolie dans l'édification économique et sociale se sont additionnés dans la victoire intégrale des conditions socialistes — cela fournissant la preuve que les pays retardataires peuvent liquider le plus rapidement et de la manière la moins pénible, grâce à la voie de l'évolution non-capitaliste, les conséquences de leur retard séculaire. C'est là l'expression du poids de la République Populaire de Mongolie sur le plan international.